

Diskrimineringsombudsmannen
Box 3397
103 68 Stockholm

Stockholm den 6 april 2009

Yttrande i ärende 1132/2008

1. I egenskap av ombud för Elin Sahlin inkommer vi härmed med följande yttrande i ovan rubricerat ärende.
2. Den 30 mars 2009 fällde Uppsala tingsrätt Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, för olaglig könsdiskriminering efter att ha diskriminerat 44 kvinnor som sökt till veterinärutbildningen höstterminen 2006 och 2007 i urvalsgruppen betyg från folkhögskola (BF), se domen bilaga 1. Omständigheterna i SLU-fallet är i allt väsentligt desamma som omständigheterna i Elin Sahlins fall. Den omedelbara slutsatsen av Uppsala tingsrätts dom blir därmed att också Lunds universitet har gjort sig skyldigt till olaglig könsdiskriminering samt att Elin Sahlin som en följd av det är berättigad till skadestånd. Detta utvecklas nedan under para 9 ff.
3. Först ska kort beröras Lunds universitets yttrande av den 26 februari 2009 i det aktuella ärendet. Elin Sahlin har i sin skrift den 6 november 2008 utvecklat grunderna samt omständigheterna i övrigt till stöd för sin anmälan av Lunds universitet gällande diskriminering vid antagningen till psykologprogrammet höstterminen 2008. Inget av det som Lunds universitet anför i sitt yttrande av den 26 februari 2009 ger anledning till några justeringar av det som Elin Sahlin tidigare har anfört.
4. Lunds universitet gör gällande att det aktuella antagningsförfarandet inte har inneburit någon olaglig diskriminering. I huvudsak anför Lunds universitet att ett liknande fall prövats av Överklagandenämnden för högskolan (ÖHN) den 14 februari 2003 och att ÖHN inte ansåg förfarandet strida mot vare sig svensk rätt eller EG-rätt. Ärenden hos ÖHN handläggs av personal vid Högskoleverkets juridiska avdelning. ÖHN är ingen domstol och dess avgöranden kan heller inte överklagas. Avgöranden från nämnden torde inte ha något prejudikatvärde utanför dess egen rättstillämpning. Under alla omständigheter är detta beslut överspelat genom Högsta domstolens dom i det så kallade Uppsala-målet (NJA

2006 s. 683), de därpå följande tingsrättsdomarna i de så kallade Örebro- och Karlstadsfallen (Örebro tingsrätts dom den 30 april 2007 i mål nr T 4677-05 m.fl. samt Värmlands tingsrätts dom den 11 maj 2007 i mål nr T 5945-05 m.fl.) samt nu senast Uppsala tingsrätts dom i SLU-fallet.

5. Med anledning av den senare domen angående SLU kan följande konstateras.
6. Lunds universitet uppger att NJA 2006 s. 683, där Uppsala universitet fälldes för diskriminering vid antagning till juris kandidatprogrammet, inte är av relevans då det fallet handlade om positiv särbehandling vid olika meriter. Uppsala tingsrätt slår dock fast, med referens till Högsta domstolens formulering i nämnda dom, att en allmän utgångspunkt är att ett ingripande undantag från en viktig huvudprincip – det vill säga förbudet mot diskriminering – bör komma till tydligt uttryck i lagen och tillämpas restriktivt.
7. Uppsala tingsrätt slår därefter fast att eftersom sökande kvinnor behandlats sämre än sökande män vid antagningen till veterinärprogrammet har kvinnorna missgynnats. Missgynnandet har haft samband med kvinnornas könstillhörighet och har därmed utgjort diskriminering. Diskrimineringen har alltså skett redan genom att kvinnorna inte tillåtits konkurrera om utbildningsplatserna på samma villkor som männen.
8. Vidare konstaterar Uppsala tingsrätt att förfarandet "närmast kan liknas vid en strukturell diskriminering riktad mot kvinnor". Diskrimineringen har i praktiken inneburit att de få platserna i folkhögskolekvoten helt förbehållits män. Förfarandet har haft en mycket liten inverkan på jämställdheten såväl inom utbildningen som på arbetsmarknaden och har utgjort en avsevärt ingripande åtgärd mot de diskriminerade personerna. Förfarandet har ansetts stå i strid med diskrimineringsförbudet i 7 § likabehandlingslagen (2001:1286). Var och en av de diskriminerade kvinnorna tillerkändes 35 000 kr i skadestånd.
9. Omständigheterna i Elin Sahlins fall är i allt väsentligt desamma som omständigheterna i SLU-fallet. Lunds universitet har vid antagningen till psykologprogrammet höstterminen 2008 tillämpat skiljekriteriet underrepresenterat kön vid lika meriter. Detta har resulterat i att Elin Sahlin har missgynnats vid antagningen genom att sökande män med lika meriter i urvalsgruppen BF haft ett automatiskt företräde framför henne till utbildningsplatserna. Missgynnandet har haft samband med Elin Sahlins könstillhörighet. Elin Sahlin har därmed diskriminerats av Lunds universitet i samband med antagningen.
10. Vid det aktuella antagningstillfället fanns det 42 utbildningsplatser på psykologprogrammet, varav tre i folkhögskolegruppen. Samtliga tre platser tillföll manliga sökande. 36 sökande med högsta folkhögskolebetyg placerades på reservlistan i den aktuella urvalsgruppen. Av dessa var fem män och 31 kvinnor. Männen placerades på plats ett till och med fem – kvinnorna på plats sex till och med 36.
11. Samtliga 31 kvinnor har diskriminerats till förmån för de tre män som antogs till utbildningen i den aktuella urvalsgruppen. Det är uppenbart att förfarandet har haft en mycket liten inverkan på jämställdheten såväl inom utbildningen som på arbetsmarknaden och att det har utgjort en avsevärt ingripande åtgärd mot de diskriminerade personerna. Enligt Uppsala tingsrätt måste dessutom hänsyn tas till de konsekvenser den positiva särbehandlingen får för sökande av det

överrepresenterade könet. För Elin Sahlins del har förfarandet inneburit att folkhögskolestudierna som syftade till att hon skulle komma in på psykologutbildningen vid Lunds universitet varit bortkastade då utbildningen varit stängd för alla kvinnor som sökt i urvalsgruppen BF.

12. Avslutningsvis ska nämnas att Uppsala tingsrätt i SLU-fallet konstaterar att det genom ett utdrag ur VHS:s förstudierapport, bilaga 2, är utrett att VHS känt till ett inbyggt problem vid tillämpning av viktad lottning i folkhögskolekvoten. Problemet berodde enligt VHS på urvalsgruppens storlek och bestod i att det var svårt för sökande av överrepresenterat kön att få en plats inom den. VHS noterade i rapporten att problemet främst beror av urvalsgruppens storlek och inte av tillämpningen av skiljekriteriet underrepresenterat kön. Den slutsatsen ifrågasätts av Uppsala tingsrätt, som konstaterar att det i och för sig stämmer att den viktade lottningen slagit särskilt hårt mot sökande av det överrepresenterade könet eftersom det funnits så få platser inom urvalsgruppen, men att detta uteslutande beror på det sätt på vilket skiljekriteriet underrepresenterat kön tillämpats.
13. Det inbyggda problemet med urvalskriteriet underrepresenterat kön i urvalsgruppen BF torde ha varit känt för Lunds universitet vid antagningen höstterminen år 2008.
14. Av det ovan anförda följer att Lunds universitet i enlighet med 13 § likabehandlingslagen ska betala skadestånd till Elin Sahlin för den kränkning som hon blivit utsatta för genom att diskrimineringsförbudet i 7 § likabehandlingslagen åsidosatts.

Som ovan,

Clarence Crafoord

Gunnar Strömmer